

OYS-ERVA Alueelliset kokonaisuudet
Järjestämisasetus, kohta 4.1

Terveystieteiden laaki: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

Työnjakoasetus: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170582>

Päivystysasetus: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170583>

PPSHP huolehtii työnjakoasetuksen 4 §:n mukaisesti alla mainituista alueellisista tehtävistä, niiden suunnittelusta ja yhteen sovittamisesta. Toimeenpanosta vastaa sairaanhoitopiirien lääketieteellinen johto. Vastuhenkilöt tekevät vuosittain esityksen tarvittavista muutoksista. Tehtäväkuvaukset ja vastuhenkilöt ylläpidetään liitteessä 4. Asetuksen perustelumuiistiossa. ([VNA ESH_PM 22.08.17](#)) annetut lisäohjeet on huomioitava.

Tekstit käydään läpi vuosittain erikoisalatapaamisissa
Päivitykset tiedoksi ERVA-koordinaattorille

Päivitetty 30.11.2021

Alueelliset kokonaisuudet, yhteenveto, vastuuhenkilöt

1. Aivoverenkiertohäiriöiden diagnostiikka, hoito ja alkuvaiheen kuntoutus
Apulaisylilääkäri Tarja Haapaniemi, OYS

Akuutin aivoverenkiertohäiriön diagnostiikka, hoito ja alkuvaiheen kuntoutus toteutetaan kaikissa keskussairaaloissa. Hoitoketju on toimiva. Liutushoidon arvioissa ne tukeutuvat HUS:n telestroke-palveluun. Valtimonsisäisten toimenpiteiden arviot tehdään OYS:n neurologian takapäivystäjän kanssa ja hoidot toteutetaan OYS:ssa.

2. Harvinaissairauksien ehkäisy, diagnostiikka, hoito ja kuntoutus
Harvinaissairauksien yksikön lääkärikoordinaattori, apulaisylilääkäri Outi Kuismin, OYS

Harvinaissairauksien yksikkö Harvi koordinoi erityisesti niiden harvinaissairauksien hoitopolkuja, joille ei ole olemassa omaa erikoisalaa ja auttaa oikean asiantuntijan löytämisessä diagnostiikkaa, hoitoa, kuntoutusta ja psykososiaalista tukea ajatellen. Sen tehtäviin kuuluu myös sujuvoittaa harvinaissairaiden hoitopolkuja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, lisätä harvinaissairauksiin liittyvää tietoisuutta ja edistää ja toteuttaa harvinaissairauksiin liittyvää tutkimusta. Lisäksi se muiden toimijoiden kanssa verkostoitumalla edistää harvinaissairauksien laadukasta hoitoa ja kuntoutusta ja tekee yhteistyötä potilasjärjestöjen, muiden harvinaissairausyksiköiden ja kansallisten viranomais- tahojen kanssa.

Suuri osa geneettisten harvinaissairauksien diagnostiikasta tapahtuu OYS:n perinnöllisyyspoliklinikalla, joka myös vastaa niiden ehkäisystä kantaja-, sikiö- ja ennustavan testauksen osalta sekä hoitoon kuuluvasta perinnöllisyysneuvonnasta OYS-ERVA: lla. Geneettisiin syytekijöihin perustuva yksilöllinen ennaltaehkäisyn ja hoidon suunnittelu tapahtuu yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa, jotka huolehtivat muusta hoidosta ja kuntoutuksesta.

3. Valtakunnallisen seulontaohjelman (VNA 339/2011: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110339>) mukaiset jatkotutkimukset ja seulontaprosessin laadunvarmistus mukaan lukien harvinaisten aineenvaihduntatautiin seulonta vastasyntyneiltä

3.1 Rintasyöpä

Vs. apulaisylilääkäri radiologia Pieta Ipatti

PPSHP:n alueella OYS huolehtii Oulun kaupungin ja Raahe oman alueensa seulonnat. Muut kunnat ovat ulkoistaneet toiminnan. OYS:n yksikössä on saatavilla kaikki seulontaan ja jatkotutkimuksiin tarvittava tutkimus- ja seurantavalikoima sekä monipuolinen laadunvarmistus ja raportointi. Vuosiraportti toimitetaan Syöpärekisterin seulontajärjestelmään ja tuloksia verrataan valtakunnallisesti. Toimintaa valvovat Valvira, AVI ja STUK. Jatkossa selvitetään ERVA-alueen käytännöt ja yhtenäistetään toimintamalleja.

3.2 Kohdun kaulaosan syöpä

Erikoislääkäri Marja Simojoki

Oulun alueen seulonnat on ulkoistettu. Seulonta toimii hyvin. ERVA-keskustelu käynnistetään. Selvitetään siirtymistä Papa-selonnasta hrHPV-testiin kuten muualla Suomessa on tapahtumassa. <https://syoparekisteri.fi/seulonta/syopaseulontojen-jarjestaminen/>

3.3 Raskaana olevat (3a-c), vastasyntyneet (3d)

3.3.a. Varhaisraskauden yleinen ultraäänitutkimus

Osastonylilääkäri Marja Vääräsmäki

3.3.b Kromosomipoikkeavuuksien selvittäminen ensisijaisesti varhaisraskauden yhdistelmäseulonnalla, tai vaihtoehtoisesti toisen raskauskolmanneksen seerumiseulonnalla
Osastonylilääkäri Marja Vääräsmäki, ylilääkäri Jukka Moilanen

3.3.c Ultraäänitutkimus vaikeiden rakennepoikkeamien selvittämiseksi

Osastonylilääkäri Marja Vääräsmäki

Seulonta-asetus määrää kuntien järjestettäväksi otsikossa mainitut seulontatutkimukset a - c. Mikäli tutkimuksissa havaitaan poikkeavaa, noudatetaan yliopistosairaalan ohjeistusta jatkotutkimuksiin ohjaamisesta. Nämä tutkimukset pyritään tarjoamaan aina kolmen työpäivän kuluessa yhteydenotosta, ja yliopistosairaalan äitiys- ja perinnöllisyysklinikka vastaavat niistä yhteistyössä koko sairaanhoitopiirin alueella. Vuosittaisissa yhteistyöpalaverissa kunkin sairaanhoitopiirin kanssa varmistetaan, että yhteistyö esim. tutkimusten sujuvuuden ja aikataulujen suhteen on sujunut odotetusti, tarvittavat jatkotutkimukset ovat olleet tarkoituksenmukaisia ja pohditaan samalla mahdollisia muutostarpeita.

3.3.d Harvinaisten aineenvaihduntasairauksien seulonta

vastasyntyneiltä

Erikoislääkäri Kari Kaunisto

Harvinaisten aineenvaihduntatautiin seulonta vastasyntyneiltä perustuu tietyille sairauksille tyypillisten aineenvaihduntatuotteiden pitoisuuksien mittaamiseen verinäytteestä. Verinäyte otetaan 2 - 5 vrk:n ikäisen vastasyntyneen kantapäästä imupaperille, joka lähetetään Turussa sijaitsevaan seulontakeskukseen. Vapaaehtoinen seulonta on käytössä kaikissa erityisvastuualueen synnytyssairaaloissa. Seulontakeskus ilmoittaa poikkeavista tuloksista synnytyssairaalan lastenlääkärille jatkotutkimuksien ja hoidon järjestämistä varten. Tällä hetkellä seulotaan 24:a vakavaa aineenvaihduntasairautta, joita voidaan hoitaa ruokavaliolla, ravintovalmisteilla, vitamiineilla tai niiden yhdistelmillä. Erityisvastuualueella vastasyntyneiden aineenvaihduntasairauseräilyissä jatkotutkimuksista ja hoidosta vastaa yliopistosairaalan lasten ja nuorten klinikka yhteistyössä perinnöllisyysklinikan, laboratorion ja alueen keskussairaaloiden kanssa.

4. Lasten, nuorten ja perheiden vaativimpien palveluiden osaamis- ja tukikeskukset

(OT-keskukset) terveydenhuollon osalta

Hallinnollinen apulaisyylilääkäri, Jarmo Salo, OYS

Pohjoisen osaamis- ja tukikeskuksen jatkovalmistelu (OT-keskus) on pohjoisen yhteistyöalueen yhteinen hanke. OT-keskus on tulevaisuuden uusi palvelurakenne, joka toimii pääosin verkostomaisena kokonaisuutena toteuttaen apua ja tukea lapsille, nuorille ja perheille, joiden tilanne harvinaisuutensa, vaikeutensa tai kompleksisuutensa vuoksi tarvitsee vaativinta erityisosaamista ja erikoistumista. OT-keskus tuottaa myös palvelujen arviointia, tutkimusta ja koulutusta. Jarmo Salo on mukana hankkeessa.

5. Palliatiivisen hoidon yksikkö (Vaativa palliatiivinen ja saattohoito)
Palliatiivisen hoidon vastuulääkäri Eeva Rahko, OYS

Uuteen suositukseen palliatiivisen hoidon ja saattohoidon järjestämisestä Suomessa perustuva valtakunnallinen STM:n rahoittama hanke on käynnistymässä 2022 myös OYS-ERVAssa. Alueellisten työryhmien järjestäytyminen on käynnissä ja ohjausryhmä kootaan alkuvuonna 2022 ja tavoitteena on suosituksia vastaava palvelutaso kaikissa sairaanhoitopiireissä. Yliopistosairaallalla on vastuu koordinaatiosta, koulutuksesta, sekä konsultaatiotuesta ja se tarjoaa myös vaativinta hoitoa. OYS:aan perustetaan palliatiivisen hoidon C-tason keskus. Vaativan ja vaativan erityistason palliatiivisen hoidon palveluketjut kuvataan ja organisoidaan myös OYS:n ja Oulun kaupungin integraatiohankkeessa ja Tulevaisuuden sairaala -suunnittelussa.

6. Psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arviointi ja niiden osaamisen ylläpito
Erikoislääkäri Anu Sauvola, OYS

ERVA-alueen psykiatrian ylilääkärit ovat kartoittaneet psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten hoitomenetelmien, työohjauksen ja koulutuksen tarjontaa ja laatua. Työ jatkuu. Toimintakenttä on hajanainen. Siihen kuuluu kunnallisen terveydenhuollon monimuotoiset palvelut sekä laaja Kelan monikanavaisesti rahoittama yksityissektorin toiminta.

7. Pohjoinen syöpäkeskus, Fican North (Syövän ehkäisy, diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen suunnittelu ja toiminnan yhteensovittaminen)
Syöpäkeskuksen johtaja Jussi Koivunen

Erilliset toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä kuvaus Järjestämissopimuksessa (11.2)

8. Hammaslääketieteen erikoisalojen mukaisten palvelujen hoidon porrastus ja yhteensovitus
ylihammaslääkäri Kai Sundquist, OYS

OYS-ERVA-alueella yliopistosairaalaan on keskitetty vaativa kasvojen ja leukojen kudusrakenteiden korjaaminen, suun ja leukojen alueen pahanlaatuisten kasvainten hoitoon kuuluva proteettinen kuntoutus, avoin leukanivelkirurgia sekä huuli- ja suulakipotilaiden hoidon suunnittelu ja hoitoon liittyvä leikkaustoiminta. Osa huuli-suulakihalkiopotilaiden hoitoon liittyvästä ortodontiasta ja kliinisestä hammashoidosta tehdään keskussairaaloissa silloin, kun se hoidollisesti ja alueellisesti on järkevää. Ympäri vuorokautinen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys toteutetaan OYS:ssa, jossa yöaikainen perusterveydenhuollon päivystys sulautuu suu- ja leukakirurgiseen päivystykseen. LSHP järjestää laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalana asetuksen mukaisesti hammaslääkäripäivystyksen ilman yöaikaista päivystystä.

Yleisanestesiaa vaativa hoito

Terveydenhuoltolain (30.12.2010/1326 45 §), Valtioneuvoston asetuksen erikoissairaanhoidon työnjosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä (582/2017) ja Valtioneuvoston asetuksen kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohteisista edellytyksistä (24.8.2017/583, 17 §) mukaisesti yleisanestesiaa vaativien potilaiden hoito on keskitetty päivystystoimintaa harjoittaviin sairaaloihin.

Kiireetön yhtenäinen erikoissairaanhoito

OYS-ERVA alueella kiireettömän hoidon perusteet täyttävä erikoissairaanhoito porrastetaan (tai on porrastettu) hammas- ja suusairauksien klinikoille. Tällaisia suu- ja leukasairauksia ovat muun muassa kirurgista hoitoa vaativien purentavirheiden hoito oikomishoitoinen, yleissairaiden potilaiden suun, leukojen, hampaiden sekä hammasimplanttien infektiopesäkkeiden hoito erityisesti osana yleissairauden hoitoa, obstruktiivista uniapneaa sairastavan potilaan hoito, vaativat suun limakalvosairauksien ja hampaiden tukikudossairauksien hoidot, monialaista osaamista vaativat purentafysiologiset tilat, pitkäaikaissairaiden ja moniammatillista osaamista vaativien lasten suu- ja leukasairauksien hoito ja kasvokivun hoito osana monialaista kivunhoitoa, sekä muut kliinisen hammashoidon eri osa-alueiden erikoissairaanhoitoa vaativat tilat (STM/ Valtakunnallinen hoidon saatavuuden ja yhtenäisten hoidon perusteiden työryhmä; Suun terveydenhuollon yhtenäiset hoitoon pääsyn perusteet).

9. Kansallinen HTA-koordinaatioyksikkö, FinCCHTA (Terveydenhuollon menetelmien arviointi valtakunnallisessa yhteistyössä)
 Tutkimus- ja arviointiyli lääkäri, koordinaatioyksikön johtaja, prof. Miia Turpeinen

Erilliset toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä kuvaus Järjestämissopimuksessa (11.3)

10. Vaativa lääkinällinen kuntoutus sekä vaativa kuntoutustutkimus
 Lääkinällisen kuntoutuksen osaamiskeskuksen johtaja Anne Saari, OYS (vaativa lääkinällinen kuntoutus, vaativa kuntoutustutkimus)
 Fysiatrian osaamiskeskuksen johtaja Paula Mikkonen, OYS (vaativa kuntoutustutkimus)

Kuntoutustutkimuksen ja toimintakyky mittareiden yhtenäistäminen ERVA-alueella. ERVA-alueen vaativan lääkinällisen kuntoutuksen kehittäminen ja palveluiden turvaaminen. Yli lääkäri kokousten järjestäminen puolivuositain. Kehitetyn AVH-rekisterin kuntoutusosion loppuunsaattaminen käyttäjaversioon. Digitaalisten palveluiden lisääminen erva-alueen konsultaatiotoiminnassa.

- 11.a Vaativat diagnostisten erikoisalojen tutkimukset, ml. kliininen genetiikka
 Yli lääkäri, prof. Jukka Moilanen, perinnöllisyyslääketiede, OYS

OYS vastaa klinisen genetiikan eli perinnöllisyyslääketieteen diagnostiikasta, ennaltaehkäisevästä toiminnasta ja hoidosta koko OYS-ERVA:lla. Länsi-Pohjaa lukuun ottamatta alueen keskussairaaloihin tehdään satelliittipoliklinikakäyntejä. Hoidon porrastus toimii hyvin. Geneettiset laboratorio-tutkimukset hankitaan OYS:n yhteydessä toimivasta Nordlab Oulun genetiikan laboratorion ja ulkopuolisista genetiikan laboratorioista. Nordlab Oulun genetiikan laboratorion palveluvalikoimaa kehitetään.

- 11.b Eläviin henkilöihin kohdistuvat oikeuslääketieteelliset kliiniset tutkimukset ja näytteenotot
 Erikoislääkäri Sari Pelkonen, Seri-tukikeskuksen vastaava lääkäri

OYS Seri-tukikeskuksessa otetaan seksuaaliväkivallan uhreista (16v tai yli) oikeuslääketieteellisiä näytteitä. Lisäksi oikeuslääketieteellisiä näytteitä otetaan myös OYS lastenpäivystyksessä liittyen alle 16v seri-tutkimuksiin.

OYS erva keskussairaaloissa on seri-tukikeskukset/-pisteet.

Oikeuslääketieteellisiä klinisiä tutkimuksia tehdään myös päivystyksellisesti pahoinpitelytutkinnoissa (esim. kirurgit ja korvalääkärit).